

Sigmund Frojd
ODABRANA DELA

Naslovi originala
Neue Folge der Vorlesungen
zur Einführung
in die Psychoanalyse

Sigmund Frojd

**NOVA PREDAVANJA
ZA UVOD U
PSIHOANALIZU**

NEVEN

PREDGOVOR

Predavanja pod nazivom *Uvod u psihoanalizu* držao sam tokom dva zimska semestra 1915/16. i 1916/17. godine u jednoj slušaonici Psihijatrijske klinike u Beču, pred raznovrsnom publikom koju su sačinjavali studenti sa svih fakulteta. Prva polovina predavanja bila je improvizovana i odmah zatim zapisana. Druga polovina je bila sastavljena tokom mog boravka u Salzburgu sledećeg leta, a naredne zime održana su tačno onako kako su bila napisana. Tada sam još raspolagao sposobnošću fonografskog pamćenja.

Za razliku od prethodnih predavanja, ova koja su ovde data nisu nikada održana. Naime, u međuvremenu sam zbog svojih poznih godina oslobođen dužnosti da svoju – iako samo periferanu – pripadnost Univerzitetu potvrđujem držanjem predavanja, a zbog jedne hirurške intervencije nisam više u stanju da budem govornik. Stoga, to što ću se tokom sledećih izlaganja ponovo naći u slušaonici Univerziteta predstavlja samo plod moje mašte. To će mi pomoći da prilikom razmatranja svog predmeta ne zaboravim na čitaoca.

Ova nova predavanja ni u kom slučaju ne mogu da zauzmu mesto prethodnih. Ona nisu samostalna na način da mogu da steknu svoj sopstveni krug čitalaca, već predstavljaju nastavke i

dopune koje se, kao i prethodna predavanja, dele na tri grupe. U prvu grupu spadaju nove razrade tema koje su već pre petnaest godina obrađene, ali koje danas zahtevaju drugačiji pristup zbog produbljiivanja našeg saznanja o njima i promene u našim shvatanjima. Tu se, dakle, radi o kritičkim revizijama. Druge dve grupe sadrže proširenja, jer se bave materijom koja u vreme prvih uvodnih predavanja u psihoanalizu ili nije postojala ili je bilo suviše malo podataka da bi se opravdalo pisanje posebnog poglavlja. Nemoguće je izbeći – ali zbog toga ni u kom slučaju ne treba žaliti – da poneka od ovih novih predavanja sadrže u sebi karakteristike obe ove grupe.

Zavisnost ovih novih predavanja od predavanja datih u *Uvodu u psihoanalizu* ogleda se i u tome što se ona nastavljaju po njihovom redosledu. Prvo predavanje iz ove publikacije obeleženo je brojem XXIX. Stručnjaku koji se bavi psihoanalizom ona, kao i prethodna, pružaju malo toga novoga i zapravo su namenjena onoj velikoj grupi obrazovanih laika koji su dobronamerno, iako uzdržano, zainteresovani za specifičnosti i dostignuća ove nove nauke. I ovog puta mi je osnovna namera bila da ne prinosim žrtve lažnoj jednostavnosti, celovitosti i zaokruženosti, da ne skrivam probleme niti da poričem postojanje praznina i dilema. Ni u jednoj drugoj oblasti naučne delatnosti ne bi bilo potrebno hvaliti se ovakvom trezvenošću i uzdržanošću. One se uvek podrazumevaju i publika ni ne očekuje išta drugo. Ni jedan čitalac nekog prikaza iz astronomije neće biti razočaran i osećati se superiornim u odnosu na tu nauku ako mu se pokaže koje su njene granice u poznavanju svemira i na kojim tačkama se njena saznanja rasplinjavaju i postaju zamagljena. Stvari stoje drugačije jedino u psihologiji. U ovoj oblasti u potpunosti dolazi do izražaja konstitucionalna nesposobnost čoveka za naučno istraživanje. Čini se kao da se od psihologije ne traži da napreduje u znanju, već da zadovolji neke druge zahteve; prebacuje joj se

svaki nerešeni problem, upućuju zamerke zbog svake priznate nejasnosti.

Ipak, svako kome je stalo do nauke o psihičkom životu, moraće da mirno podnese i ovu nezgodu.

Beč, leto 1932. godine

PREDAVANJE XXIX:

REVIZIJA UČENJA O SNOVIMA

Dame i gospodo! Sad kad sam vas posle više od petnaest godina pauze ponovo pozvao da bih sa vama razgovarao o onom novom, možda čak i boljem, što se u međuvremenu desilo u psihoanalizi, smatram da je iz različitih razloga ispravno i pošteno da svoju pažnju prvo usmerimo na pitanje učenja o snovima. Ovo pitanje u istoriji psihoanalize zauzima posebno mesto i predstavlja pravu prekretnicu – naime, sa učenjem o snovima analiza je krenula korak dalje od psihoterapijskog postupka i došla do dubinske psihologije. Od tada je učenje o snovima postalo najkarakterističnija i najspecifičnija crta ove mlade nauke, nešto što je bez premca u našem ostalom saznanju, komad nove zemlje osvojen i oduzet od narodnog verovanja i mistike. Neuobičajenost njegovih tvrdnji davala mu je ulogu neke vrste lozinke pomoću koje se određivalo ko će da postane pobornik psihoanalize, a kome će psihoanalitičko učenje da zauvek ostane nerazumljivo. Što se mene tiče, učenje o snovima predstavljalo je pouzdan oslonac u onim teškim vremenima kada su još nerazjašnjena dešavanja karakteristična za neuroze često zamagljivala moje još neuvežbano rasuđivanje. Kad bih počeo da sumnjam u ispravnost svojih kolebljivih saznanja, vraćala bi mi se uverenost da se nalazim na pravom putu kad god

bih uspeo da protumačim neki naoko besmislen i komplikovan san i prevedem ga na logično i razumljivo psihičko stanje snevača.

Za nas je, dakle, od posebnog značaja da baš na slučaju učenja o snovima pratimo, s jedne strane, promene kroz koje je psihoanaliza prošla i, s druge strane, kako je u međuvremenu napredovalo njeno razumevanje i procenjivanje od strane savremenika. Odmah da vam kažem: bićete razočarani u oba pogleda.

Hajde da sada zajedno prelistamo izdanja *Internacionalnog časopisa za medicinsku psihoanalizu*, u kojem su od 1913. godine prikupljani najvažniji radovi iz naše oblasti. U starijim izdanjima postoji jedna stalna rubrika pod nazivom *O tumačenju snova* koja sadrži obilje priloga o različitim shvatanjima snova. Ali, što dalje idemo, tim ređi postaju ovakvi priloz i na kraju se ova rubrika potpuno gasi. Analitičari se ponašaju kao da više nemaju šta da kažu o ovoj temi, kao da je učenje o snovima dovršeno. Ipak, ako pitate šta su od učenja o snovima prihvatili oni koji su udaljeniji, kao što su brojni psihijatri i psihoterapeuti koji svoju čorbicu kuvaju na našoj vatri – a, uzgred budi rečeno, nisu baš mnogo zahvalni za gostoprinstvo koje smo im ukazali – i takozvani obrazovani ljudi, koji imaju običaj da preuzimaju upečatljive tekovine nauke, kao i književnici i šira publika, onda je odgovor nezadovoljavajući. Neki stavovi su postali opštepoznati, a među njima i tvrdnja koju nikada nismo zastupali – da su svi snovi seksualne prirode. Međutim, tako bitne stvari kao što su osnovna razlika između manifestnog sadržaja sna i latentnih misli sna, uvid da mučni snovi nisu u protivrečnosti sa funkcijom ispunjenja želja, nemogućnost tumačenja sna ako se ne raspolaže odgovarajućim asocijacijama onoga koji ga je sanjao, i, pre svega, saznanje da je u snu proces rada sna ono što je najbitnije – sve je to javnom mnjenju isto onoliko strano koliko je bilo i pre trideset godina. Ovo mogu da kažem zato što sam za to vreme dobio, a i i dalje dobijam, bezbroj pisama u kojima mi ljudi izlažu svoje snove i traže